

Remissvar – Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet (Ds 2023:3)

Sammanfattning

Länsstyrelsen Blekinge motsätter sig förslagen i sin helhet. Vi vill att utredningen återremitteras för kompletterande analys eftersom den inte har tagit hänsyn till det förändrade säkerhetsläget runt Östersjön som ställer höga krav på civilsamhället. Vår uppfattning är att det i dag krävs tydligare statlig styrning av landets flygplatser för att säkerställa vårt lands totalförsvaret och beredskap.

Blekinge har ett strategiskt läge vid Östersjön och vi spelar en viktig roll i ett framtida Natomedlemskap. Ronneby är redan i dag en av två flygplatser med statlig rådighet som uppfyller Natos högt ställda krav på civilt försvar (seven baseline requirements). Utredningen bör invänta den försvarspolitiska inriktningen som presenteras i närtid. Sannolikt skärps kraven ytterligare på landets totalförsvaret och då spelar Ronneby en avgörande roll för landets samhällsskydd och beredskap.

Blekinges näringsliv är ett av de mest exportintensiva i landet med en rad internationella koncerner. Länet har också hög statlig närvaro genom Försvarmakten, Boverket och Kustbevakningen. En statlig flygplats med daglig pendling för affärsresenärer till Stockholm är av yttersta vikt för en fortsatt stark utveckling och en säkrad personalförsörjning för både statliga och privata aktörer.

Med tanke på det säkerhetspolitiska omvärldsläget finns det stora risker med en civil utomstående operatör på en militär flygplats. Försvarmaktens kärnverksamhet är inte att bedriva civil flygplats och om förslaget går igenom riskerar Blekinge att stå helt utan civil reguljärtrafik.

Ronnebys styrkor

Kostnadseffektiv flygplats med statlig rådighet enligt Natos krav

Ronneby flygplats är en mycket väl fungerande och kostnadseffektiv flygplats med fyra statliga aktörer: Swedavia, Luftfartsverket, Fortifikationsverket och Försvarmakten. Den har högst tillgänglighet i landet efter Arlanda, Landvetter och Sturup med möjlig öppettid dygnet runt årets alla dagar.

Endast Ronneby och Luleå-Kallax flygplats har i dag statlig rådighet och uppfyller Natos högt ställda krav på civilt försvar (seven baseline requirements). I Ronneby ägs marken av Fortifikationsverket och flygstationen drivs av Swedavia. Försvarmakten är flygplatshållare och bedriver verksamhet på området med flottlj.

Sverige och Blekinge ska redan i dag kunna erbjuda Nato värdlandsstöd och samhällsberedskap i form av

DATUM 2023-05-22

Till Landsbygd- och infrastrukturdepartement

Dnr LI2023/01786

både transit och basering oavsett medlemskap. Det kräver stora resurser av både det civila och militära försvaret – och inte minst tillgång till en statlig flygplats. Vårdlandsstöd planeras och genomförs med civil reguljärtrafik. Om Ronneby tas ur det nationella basutbudet försvinner vår statliga rådighet. Den behöver då byggas upp på annan ort med kort varsel vilket inte är kostnadseffektivt.

En av Sveriges beredskapsflygplatser med MIRG-styrka

Ronneby är en av tio ordinarie beredskapsflygplatser i Sverige. Om förslaget går igenom tappar länet möjligheten att flytta patienter till kvalificerad vård. Frågan är speciellt allvarligt då länet inte har civil helikopter baserad på flygplatsen. Utifrån ett totalförsvarsperspektiv är sjukvården och dess infrastruktur ett prioriterat område.

Ronneby flygplats är topp-fyra i Sverige med möjlig öppettid dygnet runt årets alla dagar. Ronneby är därför frekvent använd som alternativ flygplats till destinationer i närområdet för både kommersiell trafik och privatflyg. Beredskapsöppningarna är färre då flygplatsen till stor del redan är öppen.

MIRG-styrkan (Maritime Incident Response Group) är en specialutbildad sjöräddningsgrupp inom räddningstjänsten som utgår från Karlskrona och flyger från Ronneby. MIRG-förmågan finns i Stockholm, Göteborg och Karlskrona. Placeringen är baserad på en dimensionerad hotbild, det vill säga den omfattande fartygsstrafiken utanför Blekinges kust. Senast MIRG ryckte ut skarpt från Karlskrona var i samband med fartygsbranden ombord på Almirante Storni. MIRG behöver tillgång till en robust flygplats med generösa öppettider. Om Ronneby tas ur det nationella basutbudet måste MIRG-styrkan i Karlskrona utgå från annan ort vilket försenar utryckningen med minst en timme.

En utpekad reservflygplats

Transportstyrelsen har föreslagit Ronneby som en av landets 14 reservflygplatser. Om de satellitbaserade navigationssystemen inte är tillgängliga eller vid bortfall av radartäckning ska reservflygplatserna bistå med konventionella navigationshjälpmedel. Dessa alternativa hjälpmedel finns redan i Ronneby. De nationella reservflygplatserna ska gälla från den 6 juni 2030.

Ett riksintresse

Trafikverket och Försvarsmakten har pekat ut Ronneby flygplats som riksintresse, det vill säga en flygplats som enligt staten har särskild nationell betydelse.

Ronneby flygplats ska ingå i basutbudet – risker och frågetecken om så ej sker:

DATUM 2023-05-22

Till Landsbygd- och infrastrukturdepartement

Dnr LI2023/01786

- Om Ronneby tas bort kommer Sveriges totalförsvär förlora i både förmåga och resurser i ett osäkert säkerhetspolitiskt omvärldsläge.
- Utredaren gör en egen tolkning av samhällsviktig verksamhet i relation till flygbehov. Vår bedömning är att totalförsvarsaspekterna behöver analyseras betydligt mer ingående.
- Rysslands invasion av Ukraina och dess följder för den säkerhetspolitiska situationen i Europa understryker behovet av en sådan analys. Likaså Sveriges ansökan om medlemskap i Nato.
- I utredningen jämförs Ronneby och Kalmar med Halmstad och Ängelholm. Det är en felaktig jämförelse. Ronneby bör i stället jämföras med Luleå-Kallax som också har statlig rådgighet.
- Med Finlands inträde i Nato har tyngdpunkten i Östersjön förskjutits och Blekinge har blivit *Centre of Gravity*. Ronneby flygplats är ett nav i landets totalförsvär.
- Sverige är omringat av Natoländer och ska kunna erbjuda värdlandsstöd när så krävs. Behovet av civil och militär samverkan är stort. Vi måste tillsammans utveckla totalförsvärets förmåga och via Ronneby tillhandahåller vi en robust, tillgänglig och kostnadseffektiv flygplats.
- Om Ronneby tas bort ur det nationella basutbudet måste driften av flygplatsens civila del tas från kommunala och regionala skattemedel vilket vi inte ser som genomförbart. Vi ser också en stor risk med en civil utomstående aktör på en militär flygplats. Försvarmaktens kärnverksamhet är inte att bedriva civil flygplats. Det är inte heller ett realistiskt scenario med tanke på det säkerhetspolitiska omvärldsläget. Resultat blir att Blekinge riskerar att stå utan civil reguljärtrafik.
- Vi ser positivt på att Kalmar-Öland flygplats blir en del i det framtida statliga basutbudet av flygplatser. Hela sydöstra Sverige har stor betydelse för landets totalförsvär och därför tycker vi att det är felaktigt att ställa flygplatserna mot varandra.
- Utredaren har ett tydligt fokus på miljöaspekter, näringsliv och sjukvårdens behov ur ett beredskapsperspektiv (ref. Trafikverkets utredning 2020) men vi saknar en djupgående analys ur ett totalförsvarsperspektiv.
- Utredningen väcker frågor kring hur långt det transportpolitiska ansvaret sträcker sig och var Försvarmaktens ansvar tar vid.

Hög statlig närvaro och exportintensivt näringsliv

Blekinge har hög statlig närvaro. Här finns huvudkontoren för Boverket och Kustbevakningen. Dessutom

DATUM 2023-05-22

Till Landsbygd- och infrastrukturdepartement

Dnr LI2023/01786

har Blekinge hög militär närvaro med Marinbasen i Karlskrona och Flygflottiljen i Ronneby och betydande delar av landets försvarsindustri med Saab Kockums AB. Försvarsmakten väntas dessutom växa kraftigt i länet de kommande åren.

Näringslivets tillväxt har varit en av de högsta i landet under 2000-talet. Senast i maj 2023 meddelade den internationella kabelkoncernen NKT att de storsatsar i Karlskrona vilket väntas ge över 500 nya jobb. Länet är ett av de mest exportintensiva vad det gäller varu- och tjänsteexport och är stora inom forskning och utveckling.

En förutsättning för fortsatt god utveckling och säkrad personalförsörjning för både statliga och privata aktörer är snabb tillgänglighet till Stockholm och vidare ut i världen. Om utbudet av reguljära flyglinjer minskar till och från Ronneby försämras näringslivets och Försvarsmaktens förmåga att bemanna sina organisationer i Blekinge avsevärt. För landets totalförsvar vore det förödande.

Ronnebys upptagningsområde

Upptagningsområdet för Ronneby flygplats är 300 000 resenärer. Resenärerna kommer främst från Blekinge men även från norra Skåne och södra Småland. Majoriteten (70 procent) är affärsresenärer som jobbpendlar till och från Stockholm. Enligt Swedavia Airports trafikstatistik (februari 2023) har Ronneby och Åre/Östersund den starkaste resenärsutvecklingen bland landets regionala flygplatser.

Förslagets fyra nya flygplatser ger ungefär 1,0 miljoner människor möjlighet att nå en statlig flygplats inom 60 minuter medan 0,3 miljoner mister möjligheten om Ronneby utgår.

Övriga synpunkter

Ronneby är redan i dag en miljögodkänd flygplats. Förberedelser för elflyg är planerat under 2024.

Karlskrona den 22 maj 2023.

Ulrica Messing, Blekinges landshövding

Bilaga - röster från Blekinges näringsliv

Ronneby flygplats är avgörande för Blekinges näringsliv utifrån utveckling och personalförsörjning. Bakom remissvaret står flera företag med verksamhet i Blekinge.

DATUM 2023-05-22

Till Landsbygd- och infrastrukturdepartement

Dnr LI2023/01786

Claes Westerlind, VD NKT

”Ronneby flygplats är en mycket viktig komponent för vår tillväxt och avgörande för att vi ska kunna attrahera arbetskraft till regionen. På NKT storsatsar vi just nu på vår produktionsanläggning i Karlskrona som därmed blir den största siten i världen för tillverkning av sjökablar. Våra medarbetare, kunder och leverantörer måste kunna flyga vidare ut i världen via Ronneby om vi ska kunna fortsätta investera i Sverige.”

Björn Ivar Moen, VD Telenor Sverige

”För Telenor, som funnits i Karlskrona i över 30 år, har flygplatsen i Ronneby spelat en central roll för uppbyggnaden av en framgångsrik verksamhet. Med över 400 anställda i Karlskrona är det viktigt för våra medarbetare att kunna resa på smidiga sätt. Även om vi tillämpar hybridarbete och är möjliggörare av digitala arbetsätt ser vi ett stort värde i att kunna träffas och bygga relationer för att företaget och medarbetarna ska kunna utvecklas. Att resa tur och retur från Blekinge till Stockholm med tåg under samma dag är tyvärr inte möjligt. En begränsning eller nedläggning av Ronneby flygplats skulle kunna påverka hur vi kan utveckla vår verksamhet i Karlskrona.”

Mats Wicksell, SVP and Head of BA Kockums, Saab

”Saab i Karlskrona bidrar till Sveriges försvar och att hålla sjövägar öppna och säkra. Att enkelt kunna röra oss i Sverige för att möta och kunna ta emot kunder, beslutsfattare och experter är avgörande för samarbete och för vår verksamhet. Här spelar flygplatsen i Ronneby en central roll.”

Jens Listerö, VD Länsförsäkringar Blekinge

”Flygplatsen i Ronneby och kommunikationerna härifrån till Stockholm är en extremt viktig förutsättning för Blekinges näringsliv. Tåget funkar mycket bra till Skåne och Köpenhamn, men vad gäller Stockholm krävs flygförbindelse för att kunna resa fram och tillbaka över dagen. Blekinges framtida kompetensförsörjning är mycket beroende av dessa kommunikationer till och från huvudstaden.”

Nils-Gunnar Persson, ägare Teko Tryck AB

”För näringslivet är det en överlevnadsfråga att vi har bra flygförbindelser till Stockholm, speciellt över dagen.”

Peter Mattisson, VD CIMON-koncernen

”En flygförbindelse mellan Ronneby och Stockholm är nödvändig för regionens utveckling. Det vore förödande för hela vår koncern och för enormt många andra stora som små aktörer i näringslivet om hotet gällande nedläggning av flygplatsen skulle bli verklighet.”

Carsten Jörgensen, platschef, Atria Sweden

”Flyget är viktigt för Atria. Vi har huvudkontoret i Sundbyberg där vår ledningsgrupp och marknads- och säljkontor finns. Det är viktigt för vår affärsutveckling att kunna ha möjlighet till snabb fysisk kontakt med vår anläggning i Sölvesborg.”